

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 78.25

О. М. ТРАКАЛО

СТАНОВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДЖАЗУ (ВІД ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ ДО ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ)

У статті досліджується історія появи джазу в Європі та формування власне європейського джазу в період від початку ХХ століття до початку Другої світової війни, а також виявляється специфіка європейського джазового виконавства.

Ключові слова: джаз, джазмен, новоорлеанський стиль, свінг, біг-бэнд.

О. М. ТРАКАЛО

СТАНОВЛЕНИЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ДЖАЗА (ОТ НАЧАЛА ХХ ВЕКА ДО ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ)

В статье исследуется история появления джаза в Европе и формирование собственно европейского джаза в период от начала ХХ века до начала II мировой войны, а также определяется специфика европейского джазового исполнительства.

Ключевые слова: джаз, джазмен, новоорлеанский стиль, свинг, биг-бэнд.

О. М. TRAKALO

FORMATION OF THE EUROPEAN JAZZ (FROM THE BEGINNING OF THE TWENTIETH CENTURY TO WORLD WAR II)

The article examines the story of jazz in Europe and developing the European jazz in the period from the early twentieth century to the World War II and the specific of the European jazz performance.

Key words: jazz, jazzman, New Orleans style, swing, big band.

Американський джаз став символом ХХ століття. Він народився в Сполучених Штатах Америки і як культурне явище, безперечно, є внеском саме американської культури в скарбницю культури світової. Більшість видатних джазових музикантів – американці. Але саме американський джаз дав імпульс для розвитку іншої вільної музики, у якій втілились всі найбільш вражаючі музичні відкриття останніх десятиліть.

Музика європейського джазу заснована на переплетенні різних музично-культурних шарів, що включають у тому числі джазову ідіоматику, європейську академічну традицію, етнічну музику. У Європі завжди ставилися до джазу серйозніше й уважніше, ніж на його батьківщині. І якщо в Америці джаз був створений, то розвивається він останнім часом саме в

Європі. Сотні фестивалів на всьому європейському континенту представляють барвистий спектр музики, яка хвилює і вражає уяву фахівців і любителів, молоді і старшого покоління.

Історія джазу на його батьківщині, в Америці, описана достатньо добре. Є багато книг і фундаментальних досліджень, звичайно, здебільшого американських авторів, присвячених як історії американського джазу, так і безпосередньо джазовим виконавцям. Зокрема, серед них роботи знаменитих істориків джазу та джазових критиків Дж. Л. Колліера, Дж. Уорда і К. Бернза, Н. Шапіро, Н. Хентоффа, ЛеРоя Джонса. Заслужують особливої уваги також праці француза Ю. Панасьє та росіянина Л. Переверзева. Що стосується історії появи джазу в Європі та формування і функціонування власне європейського джазу, то маємо переважно лише роздрібнену фрагментарну інформацію, яку знаходимо в працях тих же іноземних авторів. В українській музикознавчій літературі тема європейського джазу, як і джазу загалом, не висвітлюється майже зовсім. Власне, цей факт зумовив актуальність і визначив новизну пропонованого дослідження.

Метою дослідження є простежити історію появи та формування джазової музики в Європі (в період від початку ХХ століття до Другої світової війни) та виявити специфіку європейського джазового виконавства.

Історія джазу в Європі починається приблизно на 10 років пізніше, ніж в Америці. Спочатку, десь близько 1905 р., почали з'являтися записи, а пізніше і нотні видання регтаймів. Але інтерес до нової музики зростав повільно.

Ключовими у взаєминах джазу і Старого Світу стали дві події, які відбулися в 1917 році. Перша та, що 26 лютого 1917 р. фірма «Victor» видала першу в світі джазову платівку. На ній було записано дві п'єси білого новоорлеанського джазового ансамблю під назвою «Original Dixieland Jazz Band»¹. Значення цієї події важко переоцінити. Для джазу вона означала, по-перше, початок документованої історії; по-друге, завдяки звукозапису можливість відносно легко розповсюджувати джазову музику² (у тому числі постачати її і на європейський ринок).

Другою подією 1917 року було те, що 6 квітня 1917 р. США вступили у Першу світову війну на боці Антанти і разом з американським експедиційним корпусом до Франції прибув джаз.

Першими самотніми негритянськими американськими виконавцями, яких почула Європа, були чорношкірі музиканти військових оркестрів армії Сполучених Штатів. І хоча Дж. Л. Колліер³ писав, що до джазу ці оркестри не мали стосунку, вони лише включали у свій репертуар декілька п'єс в стилі регтайм [3, с. 520]. Серед цих музикантів траплялись досить талановиті, а навіть знамениті пізніше справжні джазмени.

Саме таким чином Європа побачила живих джазових музикантів⁴. Одним із них був піаніст Уіллі Сміт. Сам він згадував: «Під час Першої світової війни я був одним з небагатьох, хто добровільно пішов на фронт і стріляв з 75-го калібру, а також і одним з тих небагатьох, хто потім повернувся додому. Я був на фронті 51 день без єдиного вихідного. В той час я був також

¹ Насправді він спочатку називався «Original Dixieland Jazz Band». А пізніше почали вживати сучасне написання – jazz. До складу колективу входило п'ять музикантів: Корнетист (трубач та ідейний лідер) Нік Ла Рокка, кларнетист Ларрі Шилдс, тромбоніст Едді «Дедді» Едвардс, піаніст Генрі Рагас і барабанщик Тоні Сбарбаро. Після виходу платівки (7 березня) «джаз» протягом кількох тижнів приголомшив цілу Америку, а п'ятеро білих музикантів стали знаменитостями. В середині 20-х років колектив розпався. Факт, що запис першої в історії джазової грамплатівки належить групі білих музикантів, а не справжньому джазовому негритянському оркестру, до сьогодні дратує багатьох дослідників джазу.

² Якщо до появи на світ цієї платівки круг виконавців джазу обмежувався кількома сотнями негрів і групи білих новоорлеанців, а за межами цього міста його чули дуже рідко, то після виходу платівки, «джаз» за кілька тижнів приголомшив усю Америку.

³ Джеймс Лінкольн Колліер (James Lincoln Collier, 27.06.1928) – відомий американський музиколог, журналіст, один з провідних джазових критиків.

⁴ Зауважимо, що деякі доджазові форми були знайомі європейцям вже раніше з гастролей різних американських груп на початку століття.

відомий як сержант Уільям Сміт «Лев» («Лайон»)» [7, с. 127]. Уїллі Сміт біг до піаніно скрізь, де його бачив, і вражав європейських слухачів абсолютно нечуваними співзвуччями [1]. У 20-х роках сержант Сміт став знаменитим Уїллі «Лайон» Смітом, одним з головних дійових осіб гарлемської школи джазового фортепіано. Джо Тернер (Joe Turner)¹ писав: «Я хотів би згадати й інших піаністів, яких зустрічав у своєму житті, і які своєю грою принесли мені чимало задоволення. Це Лакі Робертс, Фетс Уоллер, один з моїх найкращих друзів, Уїллі «Лайон» Сміт, найбільш оригінальний піаніст всіх часів і епох – бо, коли грали Фетс, Тейтум, Джонсон або якийсь інший піаніст Гарлема, ми завжди могли сказати, що є їх головним номером і сильним місцем, і перелічити характерні прийоми, але коли грав «Лайон», ви ніколи не знали, що відбудеться в наступний момент» [7, с. 126].

Серед військових оркестрів слід згадати колектив під назвою «Hell Fighters» Джима Юропа², який грав марші, регтайми і ранній джаз з метою отримання насолоди французькими союзниками.

Після війни джаз ринув до Європи доволі строкатим потоком.

В 1917–1925 роках в Європі, найбільше в Парижі, гастролював негритянський ансамбль Луїса Мітчела (Louis Mitchell) «Jazz Kings». Він, по суті, теж не був справжнім джазовим колективом, хоча є свідчення, що з ним іноді виступав легендарний кларнетист Сідней Беше³ (Sidney Bechet), який перебував в Європі у складі іншого американського оркестру – «Southern Syncopated Orchestra» під керівництвом Уїла Меріона Кука (Will Marion Cook). Цей колектив гастролював у Європі (спочатку в Англії, потім на континенті) в 1919 році⁴. Однак всі ці оркестри виконували в основному танцювальну музику в дусі регтайму.

Ансамблі, які виступали з гастролями в Європі, складались переважно з білих виконавців, «оскільки вважалось, що блюзи і стомпи⁵ негритянських груп можуть цікавити тільки негритянську публіку» [3, с. 522].

Першим в історії значним американським власне джазовим колективом, який відвідав Європу, став все той же «Original Dixieland Jazz Band». В 1919 році він здійснив гастролі по Англії.

¹ Відомий американський блюзовий співак і піаніст (1911–1985).

² Джим Юроп (James Reese (Jim) Europe) – капельмейстер 369-го піхотного оркестру «Hell Fighters» («Борці з дияволом») лейтенант армії США. Музична кар'єра Джима Юропа була блискучою. З 9 років він не лише долучився до новонародженого мистецтва джазу, але й був відзначений увагою та особливою турботою джазових корифеїв-засновників. Ще до початку війни в 1914 році він підписав контракт для туру по Європі з найвидатнішими артистами Бродвею, але оголошення війни зруйнувало ці плани і закинуло лейтенанта Джима Юропа з його 369-им піхотним полковим оркестром у Францію.

³ Сідней Джозеф Беше (Sidney Joseph Bechet; 14. 05. 1897, Новий Орлеан – 14. 05. 1959, Париж) – джазовий кларнетист і сопрано-саксофоніст, один з піонерів джазу. Видатний виконавець новоорлеанського та чиказького стилів. Перший кларнет новоорлеанського джазу і перший, хто почав грати джаз на сопрано-саксофоні. Був чи не єдиним виконавцем того періоду, який міг на рівних імпровізувати з Луї Армстронгом. Справив величезний вплив на музикантів Півночі США і сприяв становленню традиційного джазу в Європі.

⁴ Виступ оркестру Кука з Сідні Беше в Лондоні справив сенсаційне враження на Ернеста Ансерме, який написав ряд захоплених відгуків про гру Беше. У них він, зокрема, закликав європейських композиторів поставитись до джазу як до одного з найперспективніших джерел нових ідей для сучасного академічного музичного мистецтва. Здійснені Ансерме спроби характеристики джазу (і, зокрема, стилю гри Беше) належать до числа перших серйозних публікацій про джазову музику.

⁵ Стомп (Stomp – англ. топтати) – архаїчний фольклорний танець північноамериканських негрів, який містить характерні остинатні ритмічні фігури, які виконуються в швидкому темпі. Так почали називати також широко використовуваний у джазі прийом, побудований на епізодичному проведенні остинатно повторюваних моделей (мелодичних, гармонічних, акцентно-ритмічних, фактурних), які, в силу їх невідповідності основному фразуванню, тимчасово порушують його природну логіку, динамізуючи музичний виклад, насичуючи його внутрішньою конфліктністю. Застосовувана з цією метою модель має назву «стомп-паттерн», а техніка її використання – стомпінг. Типовою для стилю свінг різновидністю мелодичного стомпу є рифф.

Пізніше, в 20–30-і роки негритянські керівники оркестрів Нобл Сіссл (Noble Sissle), Сем Вудінг (Sam Wooding) привозили в Європу різноманітні колективи, до складу яких входили такі відомі джазові солісти, як трубач Томмі Леднієр (Tommy Ladnier), кларнетист Бастер Бейлі (William «Buster» Bailey), скрипаль Джус Уілсон (Juice Wilson), саксофоніст і кларнетист Юджин Седрік (Eugene Cedric) та інші. Але й вони грали в основному танцювальну музику.

Таким чином, протягом 20–30-х років попри велику кількість американських виконавців, як білих, так і професійних джазменів новоорлеанського стилю, котрі приїжджали в Європу з гастрольними турами, в основному під виглядом джазу європейці слухали так званий «комерційний» джаз – танцювальну музику з більшим чи меншим джазовим присмаком. Що стосується самих європейців, то вони намагалися старанно копіювати своїх кумирів зі США, при цьому насамперед орієнтуючись на білі ансамблі, а вже пізніше на негритянських виконавців.

І все-таки джаз поступово завойовував увагу європейської аудиторії. Європейські танцювальні оркестри все частіше включали до своїх складів ударні, банджо, а іноді й саксофони, намагаючись надати музиці «американський» відтінок.

Невпинно зростає попит на американські платівки. Причому в основному на європейський ринок постачався той самий асортимент, якому віддавали перевагу білі американці. Це записи Бікса Бейдербека¹, Джина Голдкетта², Реда Ніколса³, оркестру «Casa Loma», ансамблів у стилі «Original Dixieland Jazz Band», Бена Поллака⁴ та групи «Whoopie Makers» за участю Бені Гудмена⁵, Джека Тігардена⁶ та інших.

Дж. Л. Коллієр вважає, що стиль європейських джазових музикантів почав формуватись під впливом творчості білих американських джазменів. «Незважаючи на давній і уважний інтерес європейських інтелектуалів до негритянського мистецтва, європейський джаз будувався за моделями, представленими у творчості тільки білих музикантів. Про справжній джаз в європейських музикантів була смутна уява. Звичайно, вони чули щось про існування Мортон і Олівера, але не мали чіткого поняття про їхню музику, яку приїжджі американці вважали застарілою» [3, с. 523]. Така думка, безперечно, має великий сенс. Але при цьому не можна випускати з уваги ряд інших фактів. Наприклад, роботу знаменитого кларнетиста Сіднея Беше в Парижі, де він, до речі, і оселився, віддавши перевагу Європі перед рідною Америкою; великий тріумф європейських гастролей Луї Армстронга. За словами Ю. Панасьє, «наступного ж дня після закінчення Першої світової війни в Парижі можна було почути першокласних солістів – Томмі Леднієра і Сіднея Бекета⁷; пізніше Мільтона Меззрова, Фетса Уоллера, Луї Армстронга і Дюка Еллінгтона, Коулмена Хокінса, Бенні Картера» [4, с. 112]. Хоча дійсно правдою є те, що білі джазові музиканти, такі, як Бікс Бейдербек, Джек Тігарден, Банні Беріган⁸ та інші, користувалися в Європі дуже великим авторитетом.

¹ Бікс Бейдербек (Bix Beiderbecke, 10. 03. 1903 – 6. 08. 1931) – американський джазовий музикант, тромбоніст і композитор. Справжнє ім'я Леон Бісмарк Бейдербек. Бейдербек увійшов в історію джазу як перший видатний білий музикант, чие ім'я стоїт в одному ряду з іменами видатних негритянських виконавців.

² Джин Голдкетт (Jean Goldkette, 18. 03. 1899 – 24. 03. 1962) – американський джазовий піаніст, керівник першого значного джазового оркестру білих музикантів. Також менеджер оркестрів *Casa Loma* і *Cotton Pickers*.

³ Ред Ніколс (Red Nichols, 8. 05. 1905 – 28. 06. 1965) – американський джазовий корнетист і трубач, керівник популярного оркестру Five Pennies.

⁴ Бен Поллак (Ben Pollack, 22. 06. 1903 – 7. 06. 1971) – американський джазовий ударник і керівник оркестру.

⁵ Бенні Гудмен (Benny Goodman, 30. 05. 1909 – 13. 06. 1986) – американський джазовий кларнетист, якого прозвали «королем свінгу».

⁶ Джек Тігарден (Jack Teagarden, 29. 08. 1905 – 15. 01. 1964) – знаменитий американський джазовий тромбоніст і вокаліст.

⁷ Він же Сідней Беше (Sidney Bechet).

⁸ Банні Беріган (Bunny Berigan, 2. 11. 1908 – 2. 06. 1942) – американський джазовий трубач, бендлідер, вокаліст.

Загалом на кінець двадцятих років європейці вже були добре знайомі з джазом. І це нове американське мистецтво в усіх своїх найрізноманітніших проявах і варіантах у цілому було сприйняте Європою позитивно. Але європейська аудиторія теж була дуже неоднорідною.

Більшість європейців бачили в джазі просто новий екзотичний вид розваг. Спрагла до свіжих відчуттів паризька публіка жадібно тяглася до незвичних мелодій, синкопованих ритмів і звуконаслідувальних трюків виконавців-духовиків.

Європейські академічні композитори достатньо серйозно і з повагою ставилися до музичних віянь з американського континенту, включаючи різні форми негритянського музичного фольклору від робочих пісень (work songs) до спірічуелів (spirituels), регтаймів, блюзів (здаймо Дворжака, Стравінського, Равеля).

І, нарешті, ще один тип європейської аудиторії – перші європейські ентузіасти нової музики, які сприйняли її не просто доброзичливо, а з захопленням, беззастережно, які почали колекціонувати джазові платівки, стали постійними відвідувачами концертів заокеанських виконавців і навіть намагалися їх наслідувати.

Але всіх цих європейських слухачів об'єднувала в підході й ставленні до джазу одна риса – відсутність забобонів, увага і зацікавленість. Це слугувало важливим додатковим фактором, який приваблював американських джазменів до Європи¹.

У ті ж 20-і роки європейці починають пробувати власні сили в джазі. У різних європейських країнах з'являються музиканти, які намагаються професійно грати джаз. У Великобританії першими були філіппінець за походженням, піаніст, один з головних організаторів джазового життя в Англії Фред Елізалде (Fred Elizalde) (організував один з перших європейських джазових оркестрів), тромбоністи Тед Хіт (Ted Heath) і Джордж Чісхолм (George Chisholm), керівник одного з перших європейських джазових оркестрів Джек Хілтон (Jack Hilton), в якого в середині 30-х років навіть працював знаменитий саксофоніст Коулмен Хокінс². Серед перших також були: брати скрипаль Берт Фірмен (Bert Firman) та піаніст Джон Фірмен (John Firman), трубоч Макс Голдберг (Max Goldberg), саксофоніст Артур Лаллі (Arthur Lally), скрипаль Ерік Сідей (Eric Siday), контрабасист Спайк Хюз (Spike Hughes), трубоч Норман Пейн (Norman Payne), трубоч Нет Гонелла (Nat Gonella), трубоч Томмі МакКуатер (Tommy McQuater), піаніст Джордж Скотт Вуд (George Scott Wood), гітарист Елберт Харріс (Albert Harris), керівник оркестру Берт Емброуз (Bert Ambrose). У Франції першість належала тромбоністу Лео Вошану (Leo Vauchant), трубочу Філіпу Брюну (Philippe Brun), саксофоністу і кларнетисту Андре Екяну (Andre Ekyan) та трохи пізніше скрипалю Стефану Грапеллі (Stephane Grappelli), гітаристу Джанго Ренару (Django Reinhardt), тенор-саксофоністу і кларнетисту Аліксу Комбелю (Alix Combelle). У Чехословаччині прокладали шлях до джазу Еміль Франтішек Буріан (Emil František Burian) і Ярослав Єжек (Jaroslav Ježek). У Німеччині здобули популярність оркестр тромбоніста Віллі Беркінга (Willy Berking) і трубоч Ханс Беррі (Hans Berri). Почали з'являтися також книги про джаз. У 1928 році Буріан видав у Празі книгу, присвячену проблемам джазу³; у 1932 році вийшла перша серйозна робота бельгійця Робера Гоффена (Robert Goffin) «Кордони джазу» (Aux Frontières du Jazz). У тому ж 1932 році в Парижі було відкрито перший джазовий клуб у Європі – «Хот Клуб де Франс» («Hot Club de France»), президентом якого став Юг Панасье (Hugue Pannassie).

Попри те, що спочатку клуб складався всього з декількох студентів, ця подія мала надзвичайну вагу в історії європейського джазу. Та й сам Ю. Панасье зробив величезний вклад у пропаганду джазу в Європі, став організатором цілої низки фестивалів, гастролей провідних американських зірок, сесій звукозапису. Під його керівництвом клуб почав видавати

¹ У Штатах ставлення до джазу в ті роки було, як і раніше, поблажливо-зневажливим: його вважали низькопробною розвагою в основному для чорних.

² Коулмен «Хоук» Хоукінс (Coleman «Hawk» Hawkins, 21. 11. 1904 – 19. 05. 1969) – американський джазовий музикант, один з найвідоміших тенор-саксофоністів. Створив власну виконавську школу і мав суттєвий вплив на таких майстрів джазу, як Лестер Янг і Бен Уебстер.

³ Ймовірно, це було перше такого роду видання в Європі.

регулярний «Бюлетень». Але чи не найбільше клуб прославився квінтетом¹, який в 1934 році заснували Джанго Ренар (Django Reinhardt) і Стефан Грапеллі (Stephane Grappelli). Квінтет став першим значним європейським (неамериканським) колективом, здатним конкурувати з американцями. До того ж він «вперше в історії джазу склався виключно зі струнних: гітарист Джанго, скрипаль Грапеллі, контрабасист і два акомпануючих гітаристи²» [4, с. 113]. До кінця 30-х років усі найвизначніші явища в європейському джазі були пов'язані з цим ансамблем.

Джанго Ренар був циганом, хоча через те, що його кар'єра майже повністю була пов'язана з Францією, його зараховують до французьких музикантів. Він володів приголомшливою технікою (незважаючи на те, що на лівій руці, в нього не працювали два пальці – безіменний та мізинець).

«Джанго був і неперевершеним віртуозом, і незрівнянним акомпаніатором, і дивовижним імпровізатором. Повнокровність гри, свінг і рівність темпу дозволяли йому замінити своєю грою всю ритмічну групу, включно з ударними. [...] Багатство ідей Ренара-імпровізатора здавалось невичерпним. Спочатку в його стилі було щось циганське, але дуже скоро Джанго заговорив чистою мовою джазу і в надзвичайно самобутній манері» [4, с. 114].

Манера Джанго сформувалася під впливом таких майстрів джазової гітари, як Чарлі Крісчен (Charlie Christian), Едді Ланг (Eddie Lang), Лонні Джонсон (Lonnie Johnson). Саме роботи Джанго визначили подальші шляхи розвитку цього інструмента в джазі. Його неймовірна техніка, чудовий свінг, прекрасне імпровізаційне чуття, мелодизм справили величезний вплив на всіх джазових гітаристів, включаючи навіть американських. Напевне, це єдина сфера, у якій європейці тоді випередили американців, втім, пізніше все повернулося на свої місця.

Але Ренар вплинув не тільки на гітаристів. Його манеру несподівано переривати повільну мелодію пасажами шістнадцятих перейняв згодом саксофоніст Чарлі Паркер³, а вводити в гармонію безліч прохідних акордів – трубач Діззі Гіллеспі⁴.

Джанго Ренар став практично першим європейським джазменом світового класу, першим європейським джазовим виконавцем; поміченим на батьківщині джазу (в Америці), він був запрошений на виступи спільно з оркестром Дюка Еллінгтона.

Щодо Стефана Грапеллі, то він перейшов від класики до джазу в 1927 році, застосувавши до свого інструмента стиль гри Луї Армстронга. Грапеллі згадував ті дні так: «Любителі джазу були рідкістю в ті часи в Парижі, і я вагався, чи варто пробувати грати таку сучасну музику на такому однозначно класичному інструменті, як скрипка. І лише наполегливість Джанго і його талант змогли розвіяти мої страхи» [2]. На початку Грапеллі своєю популярністю завдячував саме роботі з Джанго Ренаром, але пізніше і сам став одним з найвидатніших джазових скрипалів⁵.

Отже, в середині 30-х років основними центрами європейського джазу залишались Париж і Лондон, куди нарешті проник вплив негритянських виконавців.

¹ Його повна офіційна назва була «Квінтет Французького Хот-клубу».

² На контрабасі грав Луї Воля (Louis Vola). Акомпануючими гітаристами були: молодший брат Джанго Жозеф Ренар (Joseph Reinhardt) та Роже Шапу (Roger Chaput), якого незабаром замінив двоюрідний брат Джанго.

³ Чарлі «Птах» Паркер (Charles (Charlie) «Bird» Parker, 29. 08. 1920 – 12. 03. 1955) – американський джазовий саксофоніст і композитор, один з «творців» бі-бопу. Його заслужено називають батьком сучасного джазу, сміливі імпровізації якого стали своєрідним містком між солодким звучанням популярного джазу і новими формами імпровізаційного мистецтва. Його вплив на наступні покоління джазових музикантів можна порівняти хіба що з впливом Луї Армстронга.

⁴ Діззі Гіллеспі (John Birks «Dizzy» Gillespie, 21. 10. 1917 – 6. 01. 1993) – американський джазовий трубач, співак, керівник ансамблів та оркестрів і композитор. Надзвичайно вагома постать у джазі. Наполегливо утверджував новий стиль джазу – бі-боп.

⁵ Зауважимо, що саме серед джазових скрипалів найбільша масова частка європейців. Тут можна назвати французів Понті та Локвуда (співвітчизників Грапеллі), данця Асмуссена, поляків Урбаняка і Зейферта. Але всі ці імена належать вже до повоєнного (після Другої світової війни) періоду розвитку європейського джазу.

Європейський джаз не знав новоорлеанського періоду, і його розвиток формувався під впливом свінгового стилю американських біг-бендів. На кінець 30-х років європейські виконавці швидко наздоганяли своїх американських колег. Часто вони навіть випереджали і перевершували їх в техніці. І не дивно, адже їхні музичні традиції були глибшими, вони краще володіли майстерністю інтонування, мали більші навички в теорії та гармонії. Але їхнім найслабшим місцем було власне те, що робить свінг свінгом – ритм. На кінець 30-х років лише деякі з європейських виконавців усвідомлювали необхідність відриву фразування від граунд-біту¹. Тому важко сказати, як би розвивався європейський джаз, якби не Друга світова війна. На час війни можливість розвитку джазу в Європі була перервана.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аускерн Л. Британские раритеты / Леонид Аускерн // Jazz-Квадрат. – 2007. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.nestor.minsk.by/jz/articles/1999/19/jz1910.htm>
2. Биография джазового гитариста Reinhardt Django. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.jazzpla.net/biografy/DJANGOREINHARDT2.htm>
3. Коллиер Дж. Л. Становление джаза / Дж. Л. Коллиер. – Москва : Радуга, 1984. – 886 с.
4. Панасье Ю. История подлинного джаза / Юг Панасье. – Ленинград : Музыка, 1978. – 128 с.
5. Переверзев Л. Джаз идет на север / Леонид Переверзев // Полный джаз : Еженедельный электронный журнал. – 1999. – № 34. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.jazz.ru/mag/44/default.asp>
6. Полный джаз : Еженедельный электронный журнал. – 2004. – № 3. – Режим доступу : <http://www.jazz.ru/mag/241/eurojazz.htm>
7. Шапиро Н. Послушай, что я тебе расскажу... / Нат Шапиро, Нат Хентофф. – Новосибирск : Сибирское университетское издательство, 2007. – 368 с.
8. Rust V. Jazz Records 1897–1942. Vol. 1, 2 / V. Rust. – London : Storyville Publications and Co., 1970. – 1968 p.
9. Russell R. Jazz Style in Kansas City and the Southwest / R. Russell. – Berkeley : University of California Press, 1971. – 292 p.
10. Sargeant W. Jazz : Hot and Hybrid / W. Sargeant. – New York : Da Capo Press, 1975. – 302 p.
11. Stewart R. Jazz Masters of the Thirties / R. Stewart. – New York : Macmillan, 1972. – 228 p.
12. Ward G. C. Jazz : A History of America's Music / Geoffrey C. Ward, Ken Burns – New York : Alfred A. Knopf. Random House, Inc., 2000. – 512 p.

УДК 78.2У

Я. Р. ГОРАК

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ МУЗИК 1899 РОКУ: ДО ІСТОРІЇ НЕЗРЕАЛІЗОВАНОЇ ПОДІЇ

У статті з рукописних та періодичних джерел систематизовано відомості про процес підготовки З'їзду українських музик, який планувалося провести влітку 1899 року. Метою З'їзду мало стати утворення Музичного Союзу – централізованого органу музичних товариств Галичини, покликаною взяти під контроль музичне життя і освітянство краю і під своїм патронатом відкрити навчальний музичний заклад для здобуття українцями фахової музичної освіти. Серйозну різносторонню підготовчу роботу щодо скликання З'їзду проводила група

¹ Першим це зрозумів той самий Джанго Ренар [3, с. 529].